

[Socialministeren.]

anvendelse med hensyn til lejeforhøjelse i ejendomme, der omfattes af de i bestemmelsen nævnte paragraffer i lov om byggeri med offentlig støtte, skal jeg oplyse, at de nævnte paragraffer åbner adgang til at foretage huslejeforhøjelser, men at de lejeforhøjelser, der kan gennemføres i ejendomme, der omfattes af de nævnte paragraffer, ikke er fastlagt i loven på samme måde, som det er tilfældet med hensyn til lejeforhøjelser i ejendomme, der er omfattet af lejelovens § 77. Da det er tanken, at der også skal kunne ydes godtgørelse til rentemodtagere m. fl. for lejeforhøjelser, der måtte blive foretaget i ejendomme, der omfattes af de nævnte bestemmelser, har det været nødvendigt i det af mig fremsatte lovforslag at indføje en bemyndigelsesbestemmelse vedrørende det heromhandlede forhold.

Efter forslaget skal godtgørelse for huslejeforhøjelse udbetales af kommunalbestyrelsen i opholdskommunen, men udgifterne til godtgørelserne skal refunderes kommunerne af statskassen. Disse udgifter er for 1955 anslået til ca. 5 mill. kr., for 1956 til ca. 10 mill. kr. og derefter 10—12 mill. kr. årlig.

Idet jeg iøvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg hermed anbefale dette til det høje tings velvillige behandling.

Indenrigs- og boligministeren (Kjærboel): Jeg skal tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.*

Nærværende lovforslag er udarbejdet efter samme retningslinier som de senest vedtagne indfødsretslove, d. v. s. at der i et særligt afsnit — nemlig §§ 2 og 3 — er optaget en række personer, der søger om erhvervelse eller bevarelse af indfødsret uanset bestemmelserne i lov nr. 379 af 12. juli 1946.

Det foreliggende lovforslag omfatter i § 1 274 personer, der søger om dansk indfødsret ved naturalisation, og i §§ 2—3 18 personer, der omfattes af den fornævnte lov fra 1946, d. v. s. folk, der på grund af denne lov har været udelukket fra automatisk at erhverve dansk indfødsret, og som nu søger om at blive stillet, som om 1946-

loven ikke havde eksisteret for deres vedkommende.

Da der til stadighed indkommer nye sager fra de lokale myndigheder, og da det af folketinget tidligere nedsatte stående indfødsretsudvalg allerede har behandlet en række andragender, der ikke er medtaget i nærværende lovforslag, håber jeg, at der — ligesom tidligere — ved ændringsforslag kan optages et yderligere antal personer.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folkets velvillige behandling.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Jeg har herved den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til midlertidig lov for Færøerne om pantsætning af fangst.*

Loven giver de færøske fiskere hjemmel til at stifte underpant i fangsten for lån, der ydes til udrustning og drift af fiskerfartøjer. Den gælder alene med hensyn til fangsten i året 1955 og svarer ganske til midlertidige love, der var gældende for årene 1952—54 og i årene forud for krigen.

Idet jeg tillader mig at henvise til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, skal jeg anbefale dette til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Formanden: Udenfor dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede indenrigs- og boligminister, for at han kan fremsætte et anmeldt lovforslag.

Indenrigs- og boligministeren (Kjærboel): Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte *forslag til lov om ændring i lov om leje.*

Som det vil være det høje ting bekendt, blev der som et led i de økonomiske foranstaltninger, der i slutningen af sidste folketingsår gennemførtes til styrkelse af landets valutastilling, ved lov af 6. oktober 1954 gennemført forskellige ændringer i byggestøttelovgivningen. Disse ændringer har jeg fundet det nødvendigt at tage hensyn til ved de videre forhandlinger om den lovgivning, der skal afløse de gældende regler om leje, boliganvisning og statens støtte til boligbyggeriet. Som følge heraf har jeg ikke i indeværende folketingsår genfremsat det forslag til lov om boligforholdene, som jeg fremsatte i det høje ting den 13. maj i år,

[Indenrigs- og boligministeren.]

men som ikke nåede at blive færdigbehandlet inden folketingsårets udløb.

Da de gældende love imidlertid udløber med årets udgang, fremsatte jeg den 22. oktober 1954 to forslag om forlængelse af henholdsvis lejeloven og byggestøtteloven indtil udgangen af maj måned 1955.

De to lovforslag blev underkastet første behandling i tinget den 3. november 1954, og under den debat, der da fandt sted, gav jeg udtryk for, at jeg i det kommende folketingsudvalg vedrørende lovforslagene ville søge at blive orienteret om folketingets stilling til den fremtidige lovgivning på disse områder. Jeg stillede samtidig i udsigt, at jeg efter en sådan orientering ville fremsætte et forslag så hurtigt som muligt.

Efter at der i udvalget er givet en sådan orientering, har regeringen herefter under de foreliggende økonomiske forhold ment at måtte foreslå, at en mere omfattende revision af leje- og boligansvinningslovgivningen foreløbig udskydes, og at den gældende lovgivning forlænges indtil udgangen af året 1956, dog med forskellige ændringer. Det foreliggende lovforslag er udarbejdet i overensstemmelse hermed.

Med hensyn til byggestøtteloven er det regeringens agt snarest at fremsætte et forslag til en ny lov baseret på forslag til lov om boligforholdene af 13. maj, idet lovændringerne af 6. oktober 1954 vil blive taget i betragtning.

Ved de ændringer, der foreslås gennemført i lejeloven, er der som nævnt ikke tale om en mere almindelig revision, og lovforslaget tager ikke sigte på en endelig løsning af lejeproblemerne, således som tilfældet var med forslaget til lov om boligforholdene.

Lovforslagets vigtigste bestemmelser er følgende:

For at skabe forudsætninger for en forbedret drift og vedligeholdelse af udlejningsejendomme og en større bevægelighed på boligmarkedet foreslås der givet adgang til en husleje-forhøjelse i de lejligheder, for hvilke lejemål er indgået før sidste krig. Forhøjelsen foreslås gennemført således, at ejeren i 1955 kan kræve en forhøjelse på 7 pct. af lejen i 1939 — udover den 5 pct.s forhøjelse, der blev givet adgang til i 1951. I 1956 kan lejen forhøjes med yderligere 5 pct., således at der ialt kan ske en for-

højelse på indtil 12 pct. af 1939-lejen udover den tidligere givne 5 pct.s forhøjelse. For en gennemsnitslejlighed, for hvilken lejen før krigen udgjorde 660 kr. årlig, vil den foreslåede forhøjelse udgøre ialt 79 kr. årlig.

For erhvervs- og forretningslokaler foreslås på samme måde en lejeforhøjelse, der dog kan gå op til ialt 30 pct. af 1939-lejen, udover den forhøjelse, der blev givet i 1951.

For lejligheder og erhvervslokaler, der første gang er udlejet efter 1. september 1939, men inden 1. januar 1949, foreslås der givet adgang til lejeforhøjelser af noget mindre omfang.

De ejere, der allerede har taget forhøjelser af de størrelser, der er tale om, f. eks. ved frivillige overenskomster, har dog naturligvis ikke adgang til at forhøje lejen yderligere. Har lejeren ved aftale med ejeren overtaget dennes pligt til fremtidig at vedligeholde lejligheden, må dette selvsagt også tages i betragtning ved udregningen af lejeforhøjelsen. Som modstykke til de foreslåede lejeforhøjelser skal ejerens forpligtelse til at vedligeholde lejligheden efter lejekontraktens bestemmelser herom indtræde igen 1. januar 1956.

Endvidere foreslås gennemført et forbud mod under lejemålets beståen at gennemføre lejeforhøjelser ved frivillige overenskomster mellem parterne.

De forhøjelser, der nu foreslås til ejerne, er stort set af samme størrelse som udlejerens andel af den i forslaget til lov om boligforholdene foreslåede husleje-forhøjelse. Disse forhøjelser tænkes ikke inddraget delvis til fordel for statskassen.

Samtidig med forhøjelserne foreslås med henblik på en formindskelse af forskellen i lejeniveauerne pålagt ejendommene en overordentlig skat til staten, som kan overføres på lejerne efter bestemmelserne om skatteforhøjelse i § 39 i lejeloven. De nærmere regler om denne skat indeholdes i et særligt lovforslag, som er fremsat af finansministeren (sp. 1231).

Det hidtil gældende almindelige opsigelsesforbud opretholdes, men lejemål om lejligheder i huse med kun to lejligheder, hvoraf ejeren beboder den ene, foreslås dog under hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende i disse lejemål, undtaget, således at udlejeren fra 1. januar 1956 kan foretage opsigelse med et opsigelsesvarsel på 1 år.

[Indenrigs- og boligministeren.]

Efter reglerne i lejelovens § 39 kan udlejererne udligne nye vej-, kloak- og andre bidrag til det offentlige samt visse skatte- og udgiftsstigninger og udgiftsforøgelser af anden karakter gennem en lejeforhøjelse. Denne bestemmelse foreslås suppleret, således at udlejererne får en tilsvarende pligt til at lade besparelser ved bortfald eller nedsættelse af udgifter af den omhandlede art komme lejernerne til gode gennem en lejenedsættelse.

For at undgå uheldige ombygninger m. v. foreslås ombygninger, forandringer og nyindretninger, der vil medføre lejeforhøjelse, undergivet en skærpet kontrol fra huslejenævnets side, således at nævnet kan modsætte sig sådanne foranstaltningers gennemførelse, dersom de findes urimelige.

Kontrollen med enkeltværelser, der nu varetages af særlige fremlejenævne, foreslås henlagt til huslejenævnene med henblik på at opnå en forenkling og billiggørelse af denne administration.

For at fremme bevægeligheden på arbejdsmarkedet og give mulighed for en udjævning af bolig manglen foreslås reglerne om bolig-anvisning ændret således, at bolig-anvisningsudvalgene ikke længere kan stille krav om en vis tids forudgående bopæl i kommunen som betingelse for at godkende en lejer til en ledig lejlighed.

Om de enkelte forslag om ændringer skal jeg iøvrigt henvise til lovforslaget og bemærkningerne dertil.

For alders- og invaliderentemodtagere og modtagere af hjælp til kronisk syge vil den foreslåede lejeforhøjelse blive særlig følelig, og regeringen har derfor ment, at disse medborgere må fritages for byrden af lejestigningerne. Jeg henviser til det lovforslag, som socialministeren har fremsat herom (sp. 1233).

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings hurtige og velvillige behandling.

Formanden: Eksemplarer af de fremsatte lovforslag vil blive omdelt.

Den eneste sag på dagsordenen var:

Fortsettelse af første behandling af forslag til finanslov for finansåret fra 1. april 1955 til 31. marts 1956.

Forhandlingen genoptoges.

Oluf Pedersen: Det er med en vis tilfredshed, jeg noterer en nedgang i stigningen i statens udgifter fra omkring 500 mill. kr. om året ned til 364 og 235 mill. kr. og nu efter opgørelsen ned til 66 mill. kr. Men vi ser frem til, at der kommer en nedgang i selve udgifterne, ikke blot i udgifternes stigning. Jeg må forøvrigt påskønne det radikale venstres indsats på dette område.

Vort parti påskønner også, at man nu fra alle sider under denne debat er inde på, at der skal spares på de offentlige udgifter. Måske får vi så hjælp til at praktisere vor sparsommelighed i modsætning til, hvad vi tidligere har fået.

Jeg bemærker, at der nu ifølge opgørelsen fra finansministeren er sket en nedgang i tilskuddet til prisnedsættelse på varer, et tilskud, som man fremskaffer ved skatter på arbejde. Det er faldet fra de oprindelige 300 mill. kr. og er nu nede på 35 mill. kr., så det må vist snart forsvinde.

Derimod er vi bekymret for den fortsatte stigning i statens lønudgifter. De er nu oppe på omkring 1½ milliard kr., det er en stigning på 60 pct. siden 1950, eller det firedobbelte af den stigning, der har fundet sted for pristallets vedkommende. Her synes jeg, der må vises sparsommelighed med hensyn til at oprette nye embeder, og der må ske en begrænsning i de offentlige opgaver. Jeg tror også, det er nødvendigt, at statens penge kommer under en stærkere offentlig kontrol, og det bedste middel hertil er utvivlsomt at kræve, at finansudvalgets bevillingsmyndighed bliver underlagt folketinget, således at ingen penge kan bruges, førend man har vedtaget det her i folketinget.

Jeg nævner som et fremskridt, at regeringen ikke på grund af valutavanskelighederne som den tidligere socialdemokratiske regering er kommet ind på restriktionernes vej; vi har i hvert fald ikke set noget forslag om at genindføre smørrationeringen. Men det kniber dog lidt med forståelsen af økonomisk frihed. Trods min redegørelse for, hvor urimeligt det var med et forbud mod import af sagamel, og trods tilslutning fra den højtærede handelsminister selv består det forbud